

Tekst | Koen Mortelmans Beeld | Steven Massart/SVR-ARCHITECTS (SM/SVR) en Frank Bahnmüller/SVR-ARCHITECTS (FB/SVR)

Patiënt centraal in Koningin Mathilde Moeder- en Kind centrum

Koningin Mathilde heeft in Edegem het nieuwe Moeder- en Kind centrum van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZA) geopend, een ontwerp van SVR-ARCHITECTS. De allesbehalve medisch klinkende naam –in plaats van kinderziekenhuis– verwijst naar een vernieuwend concept, waarin de nabijheid van zorgende familieleden centraal staat. Maar ook architecturaal is het vernieuwend.

Een glazen passerelle op de niveaus twee en drie vormt de "navelstreng" met de medische diensten en het operatiekwartier van het UZA. (SM/SVR)

Ruime, lichte kamers met parketimitatie zorgen voor een "thuisgevoel". (FB/SVR)

Brede gangen met prachtige, nu ingetogen, dan uitbundige illustraties van Kaatje Vermeire. (FB/SVR)

Een olifantenmoeder met kalf houdt een oogje in het zeil op de dak speeltuin, die aansluit bij de afdeling pediatrie. (FB/SVR)

Binnen het UZA-geheel valt het Moeder- en Kind centrum visueel meteen op, door zijn kleurenpalet en door de gevelbrede, plafondhoge raampartijen, afgewisseld met horizontale stroken wit pleisterwerk. De oudere gebouwen, voor zover niet verborgen achter klimop, tonen vooral grijs beton, vanuit de jaren zeventig-visie die bouwmaterialen "eerlijk" wou tonen. De ramen van het Moeder- en Kind centrum beslaan driekwart van de totale geveloppervlakte. De kleurgevende elementen zijn de lamellen van de zonwering, die een eindje voor de gevel zijn gemonteerd, zodat ze met de zon mee kunnen draaien.

DRIEHOEK

Het gebouw heeft een driehoekige vorm. "De panoramische mogelijkheden van de omgeving waren bepalend voor deze keuze," aldus Dirk De Man, hoofd van de technische dienst. "Zo hebben we de patiëntenkamers langs de buitenkant van het gebouw ingeplant, zodat we ze allemaal een uitzicht konden meegeven op brede, rustgevende groenpartijen." "De driehoekige vorm beperkt ook de loopafstanden, omdat de circulatieruimten in het midden liggen," legt architect Philippe Van Goethem uit. Het Moeder- en Kind centrum bundelt de vroeger afzonderlijke diensten pediatrie, materniteit en neonatologie, in een "helende omgeving." De specialisten organiseren zich zo rondom hun patiënten. Op veel plaatsen is het nog omgekeerd.

De nieuwbouw is uitgevoerd als twee over elkaar heen schuivende volumes. Onderaan steunen ze op hoge pijlers, zodat ze een beschermende luifel vormen voor het patiëntenvoer. Op het dak van het lagere, uitzwaaiende volume is een speeltuin ingericht, met een zacht vloermateriaal voor valbeveiliging en een strook groendak. Zo kunnen de kinderen bij mooi weer vlakbij de wachtzaal buiten spelen.

AANPASBAAR

Door op talrijke plaatsen hoeken af te ronden, volumes te onderbreken en gangen te laten samenkomen creëerden de architecten rust- en ontmoetingsplekken. Samen met doorkijken en perspectieven zorgen ze voor een gevoel van openheid en ruimte. Daarachter

< Kleurrijke, met de zon mee bewegende zonwering, afgewisseld met witte, horizontale stroken pleisterwerk, zorgen voor een speels effect. (SM/SVR)

zit wel een modulaire opbouw verborgen, met kolommen om de 8,10 meter," onthult De Man. "Bovendien zijn de betonnen vloerplaten zo gegoten dat we er op verschillende plaatsen vlakken uit kunnen wegnemen, zonder gevolgen voor de draagkracht of stabiliteit. Wanneer het ooit nodig zou zijn om het gebouw opnieuw in te delen wegens de evolutie van het ziekenhuis om het een totaal andere functie te geven, kunnen we het zowel horizontaal als verticaal uitkleden en op maat aanpassen."

ENERGIE-EFFICIËNTIE

Het elektriciteitsverbruik voor verlichting is erg beperkt, deels door het doorgedreven gebruik van led's, deels door de diepe penetratie van het daglicht.

Die vindt niet alleen langs de ramen plaats, maar ook langs de glazen binnendeuren en via gesofisticeerde dakkokers, die op het speeldak vermomd zijn als vuurtorens. "Zelfs in de sanitaire cellen dringt daglicht door. Verder lieten we 15 cm gevelisolatie aanbrengen en 20 cm dakisolatie," zegt De Man. "Voor verwarming en koeling zorgt een BEO-veld met 47 boorputten van 109 meter diep en een warmtepomp."

HUISELIJK KARAKTER

Voor de ouders die bij hun kinderen willen overnachten zijn er bedden –tevens geschikt als zetel– op wielotjes, zodat ze zich op elke gewenste manier kunnen positioneren ten opzichte van het bed

Al even onverwacht zijn de brede, glazen schuifdeuren van de kamers naar de gang. (SM/SVR)

van hun kind. "De kamers zijn 15% tot 20% ruimer dan wat de Vlaamse Vipa-normen voorschrijven," onderstreept Van Goethem. Lichte gordijnen met rode streepjes, kipramen, keramische vloeren met parketuitzicht en lichtbeige volkernpanelen met houtpatroon scheppen een huiselijke atmosfeer in de verblijfskamers. "De principiële keuzes die we hier maakten en de oplossingen die we hier toepasten zijn niet uniek," besluit Van Goethem. "Ze zijn allemaal al eerder gebruikt, maar nooit eerder allemaal samen in hetzelfde project." ■

TECHNISCHE FICHE

Opdrachtgever Universitair Ziekenhuis Antwerpen, Edegem
Architect SVR-ARCHITECTS, Antwerpen